

3. دوت رسم رطلد عرینه ، برینجند کورد (صفحه آینه) بر باره تخمونه
اینگیلار ، رسم ادراکه تخمونه چانه کوره له (هکله آدانه) نایلوک ایله
(رختلر) مدهت آنگیز بر باره سله ی نایلوک ایله

508009

RESME DÂİR DAĞINIK SOZLER

Her yıl Haziran'ın başında Ankara'da sergisini açan Güzel San'atlar Birliği an'anesine bu defa da sâdik kaldı ve kendisine tahsis edilen Sergievi'nin geniş salonunda yüzü mütecâviz resmini rahat rahat, ferah ferah teşhir etdi. Buna mukabil Ankara ressamları da, geçen sene başladıkları usûl mücibince, Sergievi'nin karşısında ve Halkevi'ne âid küçük galeride yüzelli mütecâviz resmi teşhir edebilmek için alçak tavandan zemine kadar salonda hemen hemen hiç boş nokta bırakmadılar. Eserlerin kıymeti bakımından tercih edilmesi iycaib eden sergi hangisiydi? Buroda hükümler vermek dâvâ ve iddiâsıyla kalemi ele almadığım için böyle bir mukayeseye girişmeyeceğim. Güzel San'atlar Birliği'ndeki resimler arasında Ça l l'nin her zamandan daha genç ve yeni olduğunu, öteki san'atkârların da kendi resim telâkkıyleri içinde en çok sevdikleri mevzûları bir kere daha fırçalarına tasvir ettirdiklerini söyleyib geçeceğim. Ankara Ressamları'nın galerisinde ise, halka mü-

1941

nis gelmeyen birtakım aramalar ve çalışmalar yanında hakıyate ve hattâ esefle demek ıztırârındayız ki kartpostala sadâkatde devâm eden resimler görülmekte ve geniş tarih kompozisyonları gibi büyük ve uzun çalışmalara muhtaç eserlere ise hiçbir tarafda hiçbir san'atkârimiz cesâret edememektedir. Uzun zaman istemeyen, büyük emeği istilzam etmeyen eserlerde de rağbeti, alâka ve himâyeyi kazananlar, dâimâ hakıyate ve maalesef çok kere klişeye ve kartpostala sâdik kalan tablolar oluyor. Birtakım eserleri himâyeye kasdıyle ve belki depolarda saklamak üzere alan resmi dâire ve müesseseler yanında halk da yavaş yavaş resme para vermeğe alışmakta, fakat rağbetini şâirin târihiyle "hayâl iklimlerine yelken açmaktan çekinen,, ve hattâ "hayâl iklimlerine varmak üzere gemisinde açılacak yelken bulunmayan,, ressamlara hasretmektedir. Bu itibarla, birkaç ay evvel Yenişehir'de kapanmış bir gazinoda sergi açarak

eserleri büyük bir rağbet kazanan tekniği kuvvetli lâkin hemen bütün eserleri husûsî bir görüşden ve herhangi bir araştırmadan uzak bir ressamın satış muvaffakiyeti dikka- te gayetle lâıyk bir keyfiyetti. Halkın bu ha- kıykate tamâmen sâdik, âdetâ büyük eb'ad- da bir renkli kartpostal şeklinde tablolar is- temesi tamâmen doğru, yoksa tamâmen yan- lış bir hareket mi? Yıllardan ve asırlardan- beri devâm edib gelen ve yeni resmin ifrat- ları yüzünden âdetâ isterik bir asabiyetle leh ve aleyhinde konuşulan bu dâvâyı ben şuracıkda, tâbir câizse ayak üzeri nasıl hal- ledeyim? Sâde kalemim bu suâli ileri sü- rerken hâfızamda canlanan bir eski hikâye- yi kaydedeceğim. Bu, pek genç iken okudu- ğum ve muharririni hatırlayamadığım bir kü- çük hikâyedir ki, kahramanlarını iki rakiyb ressam teşkil ediyordu. Bu iki ressam, mem- leketin san'atkârları tarafından yapılmış eser- leri yüksek bedelle satın alıb san'atı himâ- ye eden bir hükümdarın sarayında ve inti- zâr odasında karşılaşıyorlar. İkisi de Prens'e takdim edilmek üzere birer eser getirmişler. Birininki bir at resmidir ve bunu yapan ar- tist bu eseriyle şiddetle müftehir bulunmak- dadır. Rakıybini ezmek için salona bir at ge- tirilmesini istiyor. Atı getiriyorlar ve hayvan içeri girer girmez sevinç emâreleri izhâr ede- rek tabloya koşuyor, san'atkârın renkler ve çizgilerle halketdiği şekli canlı bir mahlûk sanarak koklayıb yalamağa teşebbüs ediyor. Öteki ressam, mancub ve mahzûn, büsbü- tün kurumlanarak çatlayacak gibi kabaran rakıybine yaklaşıyor ve:

— Zaferinizin önünde eğilirim, siz bir dâ- hisiniz. Müsâade buyurun da esâsen dışarı- da bıraktığım eserimi alıb gideyim. İsâbet ki onu buraya getirmemiş, hârikulâde eseri- nizin karşısına çıkarmamıştım, diyor.

Öteki ressam bu tevâzuu içinden tamâ- mıyle haklı bulmakla berâber zaferi içinde nâzik ve lûtufkâr olmak istiyor. — Hayır, berâber görelim. Eserinizin güzel olduğun- dan, tevâzuunuzda da ifrat gösterdiğinizden emînim, diyerek tablonun nerede bulundu- ğunu soruyor.

Mağlûbiyeti peşinen kabûlde ısrar eden ressam parmağıyla perdesi yarı inik bir kapıyı göstererek "— Bu kapının ardındaki odada,, diyor, ve o tarafa teveccüh ederek açmak üzere elini perdeye götüren muzaf-

fer rakiyb bunun bir tablo olduğunu anlayarak dona kalınca, beriki müstehziyâne cöylüyor, gülerek:

— Siz bir atı aldatdınız, ben de sizi aldatdım, diyor...

Fakat hakıykatın sâdik ve mutlak bir tek-rârıyla ne atları, ne de insanları kandırma-ğa tenezzül etmeyerek şekilleri tabiatın şe-killlerinden ve renkleri tabiatın renklerinden daha girift levhalar çizmek ressamın asıl hüneri ve imtiyâzı değil midir? Ressamı hakıy-kate mutlak bir sadâkat gösterdiğinden dolayı ancak büyük tarih mevzûları için teb-rik etmek mümkündür. Meselâ D a v i d Louvre Müzesi'ndeki N a p o l é o n'un taç giyme merâsiminden, bizi orada bulunmuş gibi haberdâr edebilmiş olmasından do-layı hâlâ senâ edilmektedir. Fakat bu kom-pozisyonları zâten görmeyor, hemen dâimâ peyizajlar, ve mevzûu ancak birkaç yere İst-anbul'da birkaç yere inhisâr eden peyizajlar görüyoruz. Bunları o kadar sık gördük, görüyoruz ve emr-i ahire değin göreceğiz ki, bir ikisini şimdi hem de gözlerimi kapa-yarak şu kâada çizmeğe iktidârım var zan-nına kapılıyorum...

